

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการสำรวจสภาพการจัดรายการวิทยุชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ความถี่ 101.75 M.Hz ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง
3. วิทยุชุมชนในประเทศไทย
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อสนองตอบความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง

ความหมายของวิทยุกระจายเสียง

1. วิทยุกระจายเสียง แรกเริ่มไม่มีคำใช้เรียกเป็นภาษาไทย ต่อมา จอมพลเรือ ๑ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงใช้เรียกทับศัพท์คำว่า "Radio Telegraph" ว่า "ราดิโอโทรเลข" ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติใช้คำว่า "วิทยุ" แทนคำว่า "ราดิโอ" ต่อมาราชบัณฑิตยสถานได้ให้ใช้คำว่า "วิทยุกระจายเสียง" อย่างเป็นทางการ ซึ่งมีความหมายตรงกับ "Radio Broadcasting" วิทยุกระจายเสียงว่าจัดเป็นสื่อมวลชน ที่มีรูปแบบของการสื่อสารที่เรียกว่า โทรคมนาคมซึ่งทุกรูปแบบของโทรคมนาคมที่สื่อสารกันทางวิทยุจะมีองค์ประกอบที่สำคัญคือต้องมีเครื่องส่งในการส่งพลังสัญญาณต้องมีสายอากาศเพื่อส่งพลังสัญญาณจากเครื่องส่งให้แพร่กระจายออกไปโดยมีตัวพาหะในการแพร่กระจายสัญญาณ ซึ่งก็คือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในอากาศและประการสุดท้าย ต้องมีเครื่องรับเพื่อรับสัญญาณ วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นการกระจายของคลื่นวิทยุ ไปในอากาศโดยไม่ต้องใช้สายโลหะเป็นสื่อ นำเป็นการส่งคลื่นวิทยุจากจุดหนึ่งไปยังเครื่องรับของประชาชนได้เป็นจำนวนมาก ความถี่ที่ใช้ในประเทศไทยมี 2 ย่าน คือ

- 1.1 ย่านความถี่กลาง ระหว่าง 531 - 1620 K.Hz กระจายเสียงระบบ A.M.
- 1.2 ย่านความถี่สูง ระหว่าง 87 - 108 M.Hz กระจายเสียงระบบ F.M.

วิทยุกระจายเสียง จึงเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียงที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าสื่ออื่นด้วยธรรมชาติและลักษณะพิเศษ ที่ผู้รับใช้เพียงการฟังเพราะผู้รับแม้จะอ่านหนังสือไม่ออก หรือไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนก็สามารถรับฟังข่าวสาร รับความรู้และความบันเทิง ได้อย่างเต็มที่มนุษย์สามารถอยู่ระยะทางที่ไกลให้เข้ามาอยู่ใกล้กันได้ คิดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและกันได้ เพราะคลื่นกระจายไปรอบทิศทางสามารถเข้าถึงกลุ่มชนที่มีเครื่องรับได้เป็นจำนวนมาก ๆ ในเวลาเดียวกันคามริศมีของกำลังเครื่องส่งของสถานีวิทยุกระจายเสียง ไม่ว่าผู้รับจะอยู่ในไร่นาหรือป่าเขา ในอาคารบ้านเรือนทุกแห่งคลื่นวิทยุสามารถเข้าไปถึงได้ ผู้รับสารสามารถรับข่าวสาร ได้ทันที ในขณะที่ผู้ส่งสารข่าวสารกำลังพูดหรือถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ หรือสารที่ส่งมานั้น ได้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเสียงต่าง ๆ ที่สื่อสารออกมานั้นและขึ้นอยู่กับวิธีกำกับเสียงต่าง ๆ ให้มีช่วงยาวหรือสั้นพอเหมาะแก่ความสนใจซึ่งก็ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดรายการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิทยุกระจายเสียง เป็นการส่งพลังสัญญาณคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากเครื่องส่งผ่านสายอากาศแล้วกระจายไปในอากาศคือการกระจายของคลื่นวิทยุไปในอากาศ โดยไม่ต้องใช้สายโลหะเป็นสื่อ นำและสามารถตั้งเครื่องรับคลื่นวิทยุนี้ได้ไกล ๆ ความกำลังส่งของสถานีวิทยุและรับได้โดยการฟังเท่านั้น

2. ประเภทของวิทยุกระจายเสียง

สมุน อยู่สิน (2531 : 156) ได้แบ่งประเภทวิทยุกระจายเสียงตามลักษณะแหล่งที่มาได้

2.1 ประเภทตามลักษณะการบริหารงานและขนาดของสถานีแบ่งได้ 3 ประเภท

2.1.1 วิทยุกระจายเสียงแห่งชาติเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ บริการกระจายเสียงครอบคลุมทั่วประเทศ และมีบริการไปยังต่างประเทศอีกด้วยวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติส่วนใหญ่จะดำเนินการในลักษณะของวิทยุเครือข่าย เพื่อให้รัศมีการกระจายเสียงครอบคลุมทั่วประเทศ โดยการส่งกระจายเสียงด้วยเครื่องส่งที่มีกำลังสูง นอกจากการกระจายเสียงให้ความรู้ การศึกษาและความบันเทิงแก่ประชาชนแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติยังทำหน้าที่ เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลอีกด้วย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติได้แก่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุ BBC ของอังกฤษ หรือสถานีวิทยุ VOA ของสหรัฐอเมริกา

2.1.2 วิทยุกระจายเสียงเครือข่าย หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีสถานีย่อยหรือลูกข่ายตั้งแต่ 2 สถานีขึ้นไป สถานีวิทยุเหล่านี้เชื่อมโยงกันด้วยระบบข่ายทอดสัญญาณ แต่ละสถานีสามารถกระจายเสียงรายการเดียวกัน ได้ในเวลาพร้อมกันการถ่ายทอดสัญญาณระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงที่เป็นแม่ข่ายกับสถานีลูกข่าย มี 5 วิธี คือ การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม การถ่ายทอด

ด้วยระบบไมโครเวฟ การถ่ายทอดหรือฝากสัญญาณไปกับระบบ FM, Sideband และการใช้ระบบ Rebroadcast และการใช้วิธีส่งเทปบันทึกเสียง

2.1.3 สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นคือสถานีวิทยุกระจายเสียง ที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นสถานีที่มีกำลังส่งต่ำมีเขตบริการครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ ที่สถานีตั้งอยู่หรือบริเวณใกล้เคียงเท่านั้นมีบุคลากรในการทำงานน้อย เน้นตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนในพื้นที่

2.2 ประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียงตั้งตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.2.1 วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาและการพัฒนา ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเครือข่าย 2 เพื่อการศึกษา

2.2.2 วิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ หรือบริการสาธารณะ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

2.2.3 วิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติการทางจิตวิทยาและเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ

2.2.4 วิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยขอนแก่น สถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.3 ของงบประมาณ แบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.3.1 วิทยุกระจายเสียงที่มีใช้การแล้ว การดำเนินงานอาศัยงบประมาณจากราชการหรือเงินอุดหนุน ไม่มีการขายเวลาเพื่อโฆษณาขายสินค้า เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุ ก.ร.ป. กลาง

2.3.2 วิทยุกระจายเสียงที่เน้นการค้า การดำเนินงานโดยหารายได้จาก การเช่าเวลา เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงของหน่วยราชการที่ให้เอกชนเช่าเป็นเวลาโฆษณาขายสินค้า สถานีวิทยุกระจายเสียงขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.)

สรุปได้ว่า ประเภทของวิทยุกระจายเสียงจัดแบ่งตามลักษณะ การบริหารงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง ตามขนาดของสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานีวิทยุ นั้น ๆ และแบ่งประเภทตามแหล่งที่มา ของงบประมาณในการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงอีกด้วย

3. บทบาทของวิทยุกระจายเสียง

3.1 บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ

คุณ จามลิต และ สุมน อยู่ถิณ (2531 : 112) ได้กล่าวถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ว่าเป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์กรหลักในการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ และสนับสนุนการบริหารประเทศในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างประชาคมโลก โดยมีบทบาทที่สำคัญ คือ

3.1.1 บทบาทในการพัฒนาประเทศทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจ ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ตั้งแต่ตัวและร่วมมือต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการให้ความรู้ทางด้านอาชีพ และสุขภาพอนามัย

3.1.2 บทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชน ในรูปของการศึกษานอกโรงเรียน หรือเป็นการเพิ่มพูนความรู้ นอกเหนือจากที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา

3.1.3 บทบาทในการส่งเสริม และรักษาวัดนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมของสังคม โดยการถ่ายทอดและเผยแพร่จากชุมชนในภูมิภาคหนึ่ง ไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง

3.1.4 บทบาทในการเตือนภัย ในยามที่ประเทศชาติประสบกับสถานการณ์ร้ายแรง หรือเกิดภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภัยพิบัติ อุทกภัย ไฟไหม้ โรคระบาดหรือภัยที่มนุษย์ก่อขึ้น เช่น สงคราม การจลาจล วิทยุกระจายเสียงแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานแรกที่ประกาศเตือน ให้ประชาชนได้ทราบเพื่อหลบภัยหรือแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ

3.1.5 บทบาทในการเป็นผู้นำ ในการยกระดับมาตรฐานรายการให้มีสาระเป็นประโยชน์ มีรูปแบบที่น่าสนใจรวมทั้งการเสนอข่าวอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และรักษาความเป็นกลางในการเสนอข่าว เพื่อเป็นตัวอย่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งอื่น ๆ

สรุปได้ว่า บทบาทดังกล่าวข้างต้นถือเป็นภาระหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ของประเทศเผยแพร่นโยบายกิจกรรมและผลงานของรัฐบาล ส่งเสริมความสามัคคี ระหว่างชนในชาติส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และรวมถึงการสร้างเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ โดยกระทำผ่านรายการวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน

3.2 บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น

สุริย์ พันเจริญ (2531: 600) ได้กล่าวถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นว่าเป็นสถานีวิทยุที่ส่งกระจายเสียงมีรัศมีทำการจำกัด ประจำอยู่ในจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ มีขอบเขตเฉพาะที่กลุ่มชนในชุมชนหนึ่ง หรือหลายชุมชนที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน อาจส่งกระจายเสียงทั้งระบบ เอ.เอ็ม.และ เอฟ.เอ็ม. หรือระบบใดระบบหนึ่งและอาจมีหรือไม่มีโฆษณาตามแต่ นโยบาย และงบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด

สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น เป็นการกระจายเสียงเพิ่มเติมจากการกระจายเสียงระดับชาติ และระบบเครือข่ายมีวัตถุประสงค์มุ่งสนองของตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่สถานีวิทยุนี้ตั้งอยู่เพื่อเพิ่มเติมข่าวสารความรู้ และความบันเทิงให้เฉพาะ ตามความสนใจของผู้ฟังในพื้นที่ การจัดรายการที่ผ่านมา ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดจะดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุทั้งนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

3.2.1 ให้ความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิง และแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกล ความเจริญและคมนาคมเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียมกันกับผู้ที่อยู่ในเมืองหลวง

3.2.2 เป็นผู้นำชุมชน ในท้องถิ่นทั้งด้านกิจกรรมและแนวความคิด มีการจัดรายการประเภทต่าง ๆ ให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครัวและสังคม

3.2.3 เป็นผู้สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3.2.4 เป็นสื่อเชื่อมโยงข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงในระดับประเทศด้วยการเชื่อมโยงรายการข่าวเข้ากับระบบเครือข่ายนอกเหนือจากการกระจายเสียง ข่าวส่วนท้องถิ่นของสถานี กล่าวได้ว่าวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่สำคัญยิ่งในทุกสังคม เพราะมีข้อได้เปรียบกว่าสื่อมวลชนชนิดอื่นๆ สามารถสื่อสารข่าวสารถึงประชาชนได้อย่างใกล้ชิด และยังมีสื่อสองทางระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ฟังด้วยแล้วยังช่วยให้บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จ

4. ข้อได้เปรียบของสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วไปพอสรุป ได้ดังนี้

4.1 วิทยุสามารถแผ่กระจายรัศมีครอบคลุมไปใ้บริเวณพื้นที่ที่กว้างขวางมาก ในท้องถิ่นที่ทุกหนทุกแห่งที่คลื่นวิทยุเข้าไปถึงได้

4.2 วิทยุมีความรวดเร็วมาก สามารถรายงานข่าวสด หรือรายงานข่าวด่วนที่สำคัญที่เกิดขึ้นได้ในทันที

4.3 วิทยุมีผลทางจิตวิทยาสูงเพราะนำเสียง จังหวะลีลาในการพูด การอ่าน มีผลทางจิตวิทยาในการเข้าถึงประชาชน สามารถเร้าอารมณ์หรือจูงใจได้ง่าย

4.4 การฟังวิทยุแม้ว่าจะต้องใช้สมาธิอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่ต้องใช้สมาธิมากเหมือนสื่ออื่น ๆ บางประเภท ดังนั้น ขณะฟังวิทยุอยู่สามารถทำงานอื่น ได้โดยไม่เสียงาน

4.5 วิทยุมีความน่าเชื่อถือมากในความรู้สึทกข์ของประชาชนทั่วไป เพราะสถานีวิทยุกระจายเสียงต่าง ๆ เป็นสถานีของทางราชการ

4.6 วิทยุเข้าถึงประชาชนได้ทุกระดับชั้น ประชาชนที่ไม่รู้หนังสือก็รับฟังข่าวสารได้ วิทยุจึงเป็นเครื่องมืือสื่อสารที่ใช้กันมากในประเทศด้อยพัฒนา หรือประเทศที่ยากจน เพื่อให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน

4.7 วิทยุสามารถเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และติดตามรายงานเหตุการณ์นั้น ได้ตลอดไป โดยไม่ต้องมีกระบวนการที่ยุ่งยากนัก

4.8 วิทยุมีความใกล้ชิดกับผู้ฟังมาก สามารถนำวิทยุพกติดตัว ฟังได้ทุกเวลาและแทบทุกหนแห่ง

4.9 เครื่องรับวิทยุมีราคาถูก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนบางประเภทนอกจากจะมีราคาถูกแล้วยังมีอายุการใช้งานค่อนข้างนาน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

ความหมายของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2520 : 401) ได้ให้ความหมาย "Programming" ตามศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน หมายถึง การจัดรายการหรือการจัดตารางรายการ ถ้านี้ใช้กันในพื้นความหมายอย่างกว้างขวางและความหมายอย่างแคบ การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า "Radio Programming"

ความหมายอย่างแคบ หมายถึง การพิจารณาตกลงใจว่าจะกำหนดให้รายการอะไร (เนื้อหาและรูปแบบ) ออกอากาศในช่วงเวลาใด (เช้า บ่าย เย็น และด้วยระยะเวลาสั้นเท่าใด) ของสถานีนั้น ๆ สรุปความหมายอย่างแคบก็คือ การจัดตารางรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์

ส่วนความหมายอย่างกว้าง การจัดรายการ หมายถึง การวางแผนการเตรียมการของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนถึงขั้นการผลิตรายการ

ดังนั้น Programming หรือการจัดรายการจึงเป็นกระบวนการ ซึ่งต้องมีการร่วมมือร่วมใจ ร่วมกระทำจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ คือการให้รายการวิทยุกระจายเสียง หรือรายการวิทยุโทรทัศน์ของสถานีนั้น ๆ เป็นที่น่สนใจเป็นที่น่าฟัง น่าชมที่สุดต่อผู้รับสาร ซึ่งกระบวนการในความหมายอย่างกว้างนี้ จึงหมายรวมถึงพื้นความหมายอย่างแคบคือ

สุดคือผู้รับสาร ซึ่งกระบวนการในความหมายอย่างกว้างนี้ จึงหมายรวมถึงพื้นความหมายอย่างแคบคือการจัดตารางรายการไปจนถึงขั้นการผลิตรายการด้วย ซึ่งในวงการกระจายเสียง ยังมีความสับสนว่า "จัดรายการ" ซึ่งมีความหมายรวมถึงการผลิตรายการด้วย เช่น อาจใช้ว่า "เขาจัดรายการสารคดี เรื่องเที่ยวเมืองไทยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกสัปดาห์" แต่ที่จริงแล้วในความหมายที่ถูกแล้วเขาหมายถึง "เป็นผู้ผลิตรายการสารคดี" มากกว่าคำว่า "การจัดรายการ" มาจากความหมายในภาษาอังกฤษว่า "Programming" ส่วนคำว่า "การผลิตรายการ" มาจากความหมายในภาษาอังกฤษว่า "Programme Production"

Head แห่งมหาวิทยาลัย Temple สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Broadcast Programming เรื่อง Strategies for winning Television and Radio Audiences ว่าการผลิตรายการนั้นถ้าจะให้คำจำกัดความหรือสอนหรือเอาไปปฏิบัติจะง่ายกว่าการจัดรายการมาก เพราะการผลิตรายการแต่ละรายการที่ผลิตขึ้นเป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้ ฟังได้ สัมผัสได้ ประเมินได้ ส่วนการจัดรายการนั้นเลื่อนทางเสียยิ่งกว่าเพราะเราไม่สามารถปฏิบัติได้ หากเราไม่ได้ออกอากาศจริง ๆ และบางทีอาจต้องรอผลเป็นปี แต่การผลิตรายการนั้นสามารถปฏิบัติได้โดยใช้เครื่องมือธรรมดา ๆ ทั้งสามารถบันทึกผลเพื่อการวิเคราะห์และประเมินได้โดยจับพลาซ่า "การจัดรายการเปรียบเหมือนยุทธศาสตร์" แต่การผลิตรายการเปรียบเหมือนกลยุทธ์ (อ้างถึงใน นฤภรณ์ อัจฉริยะกุล, 2532 : 401)

ยุทธศาสตร์นั้น หมายถึง การวางแผนการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ ในระยะยาวแต่กลยุทธ์นั้น หมายถึงวิธีการที่จะใช้ปฏิบัติเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายซึ่งได้วางไว้แล้วในขั้นยุทธศาสตร์ว่าจะใช้วิธีการอย่างไรจึงจะประสบผลสำเร็จ หรือจะพูดอีกอย่างหนึ่งว่า กลยุทธ์คือการนำยุทธศาสตร์มาใช้ในขั้นปฏิบัติการนั่นเอง การจัดรายการเป็นยุทธศาสตร์เป็นงานที่ต้องวางแผนล่วงหน้าในการจัดกำหนดการหรือตารางรายการทั้งหมดซึ่งจะต้องสำรวจค้นคว้าเพื่อให้รายการออกอากาศตรงตามความต้องการของผู้ฟัง โดยการวางแผนอย่างมีขั้นตอนส่วนการผลิตรายการเป็นกลยุทธ์ที่จะจัดการและหากลุ่มีค ที่จะให้รายการนั้นออกมาสู่ผู้ฟังได้อย่างไร ตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดรายการ หมายถึง การกำหนดว่าให้รายการอะไร ออกอากาศเวลาใดและยังหมายรวมไปถึงการวางแผนการเตรียมการบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนถึงขั้นการผลิตรายการ การจัดรายการจึงเปรียบเสมือนยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ ในระยะยาวส่วนการผลิตรายการ หมายถึง กลยุทธ์ที่จะดำเนินการให้รายการต่าง ๆ ออกมาสู่ผู้ฟังอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยนำมาคิดหารูปแบบและเนื้อหาให้เป็นที่น่าสนใจฟัง

ประเภทของกรจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

นภาคกรณั อัจฉริยะกุล (2534 : 66) กล่าวว่าทบพาทหน้าทึของวิทยุกระจายเสียงโดยพื้นฐานแล้วคือการให้ควมรู้ ข่าวสาร ความคิดเห็นและความบันเทิง ดังนั้นวิทยุกระจายเสียงจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัฎในการสื่อสาร บทบาทหน้าทึต่อกรให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและความบันเทิงจึงต้องสอดคคถึงกันด้วย กรจัดแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงหรือ กรจัดรายการวิทยุกระจายเสียงนั้นนิยมแบ่งประเภท ความบทบาทหน้าทึของกรสื่อสาร แบ่งตามลักษณะกลุ่มผู้ฟัง สาขาอาชีพ และแบ่งประเภทตามเนื้อหารายการ

1. ประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง ตามบทบาทหน้าทึของกรสื่อสารนักสังคมนาตร์หลายคนมองว่ามนุษย์ต้องติดต่อกับบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมสังคมนาตร์เดียวกัน และมนุษย์ต้องช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะได้นำมาพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาในสังคมนาตร์ที่อาศัยอยู่ เพื่อความสงบของสังคมนาตร์ ซึ่งการติดต่อกของมนุษย์โลกจึ้นเป็นต้องใช้ช่องทางกรสื่อสารซึ่งกันและกัน การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์และวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่สำคัญ ในการสื่อสาร โดยบทบาทหน้าทึทางการสื่อสารจะทำหน้าทึสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อรายงานให้สมาชิกในสังคมนาตร์ได้รับทราบ คือทำหน้าที่ของกรสื่อสารในการให้ข้อมูล การสื่อสารยังทำหน้าที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการแสดงออกในสิ่งที่ตนมีความคิดเห็นให้คนอื่นเข้าใจและรับรู้ พร้อมทั้งทำหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคมนาตร์และวัฒนธรรม รายการวิทยุกระจายเสียง แบ่งตามบทบาทหน้าทึของกรสื่อสารอาจแบ่งได้ดังนี้ คือ รายการข่าวสาร รายการควมรู้ รายการแสดงความคิดและบันเทิง

2. แบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง ตามลักษณะกลุ่มผู้ฟัง สาขาอาชีพและตามเนื้อหารายการดังนี้

2.1 แบ่งตามวัย เช่น ประเภทรายการเด็ก ประเภทรายการสำหรับวัยรุ่น ประเภทรายการสำหรับผู้สูงอายุ

2.2 แบ่งตามสาขาอาชีพ เช่น ประเภทรายการสำหรับแม่บ้าน ประเภทรายการสำหรับเกษตรกร

2.3 แบ่งตามเนื้อหา เช่น ประเภทรายการการศึกษา ประเภทรายการทางศาสนาหรือรายการธรรมะ ประเภทรายการเพื่อสุขภาพ ประเภทรายการสำหรับผู้หญิง

นภาคกรณั อัจฉริยะกุล (2534 : 68) อธิบายว่านอกจากการแบ่งประเภทตามบทบาทหน้าทึของกรสื่อสารแล้ว การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงยังแบ่งเป็นประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงออกเป็น 4 รายการ คือ

1. รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสาร แบ่งเป็น ข่าวท้องถิ่น, ข่าวในประเทศและ ข่าวต่างประเทศ

2. รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความรู้ แบ่งเป็น

2.1 รายการที่มีเนื้อหาสาระ ที่สามารถชี้ประเด็นสำคัญของรายการได้ให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.2 รายการที่ฟังแล้วเกิดแนวความคิดใหม่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รายการที่ฟังแล้วสามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ได้

2.3 รายการที่แฝงแนวคิดคติสอนใจ สร้างค่านิยมที่ดี

การจัดรายการประเภทความรู้ แบ่งความมุ่งหมายของรายการออกเป็น 3 ลักษณะคือ มุ่งให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชนทั่วไป มุ่งให้ความรู้การศึกษาในระนาบโรงเรียน และมุ่งให้ความรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความบันเทิง

3.1 รายการให้ความบันเทิงโดยตรง

3.2 รายการให้ความบันเทิงเชิงสาระ เช่น รายการเด็ก สตรี นิยายสารหรือสารคดี

4. รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทบริการสาธารณะ เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อบริการสาธารณชนโดยไม่คิดค่าตอบแทน เป็นเรื่องให้ความรู้ สาระ ข่าวสารแก่ประชาชนเป็นไปในลักษณะของการประกาศข้อความ แจ้งข้อความ การรณรงค์รวมถึงการรายงานต่าง ๆ

สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงตามปรัชญาของการกระจายเสียงทั่วไปแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ประเภทข่าวสาร ประเภทความรู้และประเภทความบันเทิง รูปแบบของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล (2534 : 201) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงว่าแต่ละสถานีวิทยุและนักจัดรายการนิยมจัดตามประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงคือ รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อข่าวสาร เพื่อความรู้ เพื่อความบันเทิงและเพื่อบริการสาธารณะ ดังนี้

รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อข่าวสารเป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์จะแจ้งข่าวสารหรือรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารที่เกิดขึ้นทั้งใกล้ตัวหรือไกลตัว เพื่อติดตามให้ทันกับความเป็นไปต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ รูปแบบรายการเพื่อข่าวสารนิยมทำเป็นรูปแบบ การเสนอข่าวด้วยการอ่าน การรายงานข่าว การบรรยายถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหตุ ฃ จุดที่เกิดเหตุตลอดจนการวิเคราะห์ข่าว

วิทยุชุมชนในประเทศไทย

การศึกษาและค้นคว้าจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า รูปแบบของวิทยุชุมชนตามแนวคิดดังกล่าวยังไม่ปรากฏอย่างสมบูรณ์ ในอดีตจะมีสถานีวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ในต่างจังหวัดทั่วประเทศ เช่น สถานีวิทยุ วปถ. ของกองทัพบก สถานีวิทยุ ปชต. (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น สวท.) ของกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น มีกำลังส่งคลื่นครอบคลุมเฉพาะภูมิภาคหรือเฉพาะบางจังหวัดเท่านั้น โดยให้การส่งคลื่นในระบบ A.M ต่อมาได้มีการนำระบบ F.M สถานีวิทยุในต่างจังหวัดมีการตั้งระบบ F.M มากขึ้นด้วยกำลังส่งไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ตามระเบียบการควบคุมความถี่ของกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมา มีการตั้งสถานีวิทยุเพื่อทำธุรกิจทางด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง คือองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) แต่ทุกสถานียังเป็นสถานีของทางราชการถึงแม้จะพยายามให้บริการข่าวสาร หรือจัดรายการเพื่อประชาชนในห้องถิ่นอยู่ก็ตาม แต่ก็ยังไม่เป็นสถานีวิทยุชุมชนตามหลักการ เนื่องจากเนื้อหาสาระทั้งหมดและความเป็นเจ้าของยังไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ และบริหารจัดการของประชาชนโดยตรง

รูปแบบที่มีการคิดว่าเป็นวิทยุชุมชนในรูปแบบหนึ่ง คือสถานีวิทยุ จ.ส. 100 ของกองทัพบก ร่วมกับ บริษัทแปซิฟิก คอเปอร์เรชั่น จำกัด ออกอากาศรายการจราจร เมื่อเดือนกันยายน 2534 และสถานีวิทยุ สวพ. 91 ของกรมตำรวจ จัดรายการให้บริการข้อมูลข่าวสารการจราจร เมื่อเดือนเมษายน 2537 เน้นให้ประชาชนที่ใช้รถใช้ถนนเป็นผู้รายงานสถานการณ์การจราจรให้ทราบ ซึ่งเท่ากับว่าประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมจัดและร่วมเป็นสมาชิก ถือได้ว่าเข้าถึงสื่อและมีส่วนร่วมในการจัดรายการด้วย แต่ประชาชนอีกจำนวนมากก็ยังไม่สามารถเข้าถึงรายการได้ทุกคน เพราะผู้ดำเนินรายการ และฝ่ายข้อมูลจะเป็นผู้กั้นกรองออกอากาศ การตัดสินใจยังเป็นของผู้จัดรายการ การจัดกิจกรรมก็ยังคงอยู่ในหมู่สมาชิกเท่านั้น และเมื่อเดือนพฤษภาคม 2540 สำนักข่าว INN ได้จัดทำรายการ "ร่วมด้วยช่วยกัน" ทางสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. ให้ผู้ฟังรายการ โทรศัพท์แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ได้ตลอดเวลาไม่จำกัดเฉพาะเรื่องจราจรเท่านั้น ทุกเรื่องทั้งความเดือดร้อนของประชาชนก็สามารถรายงานออกอากาศได้

สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534 : 28) ทำการศึกษาเรื่องการทดลองการจัดรายการวิทยุชุมชนขึ้นที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี ทางระบบ FM. โดยการทดลองได้ยึดกรอบแนวคิดของวิทยุชุมชน ตามหลักการที่ให้ประชาชนเข้าถึงสื่อได้ง่าย ช่วยกันคิดวางแผนกำหนดเนื้อหาการผลิตรายการ ร่วมกันบริหารรายการด้วยตนเองออกอากาศวันละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 2 เดือน ช่วงเวลา 11.30 - 12.30 น. ผลการทดลองได้รับผลดี สรุปได้ว่าการทดลองการจัดรายการเพียงบางส่วน of สถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดของวิทยุชุมชน ก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Credibility of Source)

การติดต่อสื่อสาร จะต้องเริ่มต้นด้วยบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อมั่นในแหล่งสาร ซึ่งเป็นผลแห่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ย่อมจะมีผลไปถึงเนื้อหา สารเรื่องราวและข่าวสารด้วย

เจนิส และเคลเลย์ (1953 ; อ้างถึงใน พิชญะ รัตนพล. 2540 :72) ปึงจัยสำคัญของความน่าเชื่อถือ ของผู้ส่งสารว่าประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ ความน่าไว้วางใจ และความน่าดึงดูดใจ

เบตติงเฮาส์ (1980 ; อ้างถึงใน พิชญะ รัตนพล. 2540 : 36) ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร ไม่ได้ขึ้นกับคุณสมบัติใดเพียงอย่างเดียว เหมือนอย่างอายุ หรือเพศ หากแต่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วย เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ฉะนั้นความน่าเชื่อถือจึงตั้งอยู่บนรากฐานการยอมรับของผู้รับสารในหลาย ๆ สิ่งของผู้ส่งสาร

ปรมะ สตะเวทิน (2539 : บทคัดย่อ) สถานภาพต่าง ๆ ของผู้ส่งสาร มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของส่งสาร สถานะ ตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ ศักดิ์ศรี ความเชื่อและค่านิยมของสังคมและวัฒนธรรม ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความคิด และพฤติกรรม การสื่อสารของผู้ส่งสารและเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าผู้ส่งสารควรจะปฏิบัติอย่างไรในการสื่อสาร

พิชญะ รัตนพล (2540 : 56) นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือที่จะยอมรับผู้ดำเนินรายการทางวิทยุกระจายเสียงมีดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความสามารถ (Competence) ได้แก่ ความเป็นผู้รู้ความเป็นผู้ชำนาญมีความสามารถการมีคุณสมบัติการมีความสามารถในการหารายได้ให้แก่ตนเอง และมีทักษะในเรื่องที่จะสื่อสาร และในกระบวนการสื่อสารซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะทำให้ผู้รับสารเกิดความประทับใจ และเกิดความเชื่อถือต่อผู้ส่งสาร และทำให้เกิดการยอมรับในความน่าเชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการทางวิทยุกระจายเสียง
2. องค์ประกอบด้านความรู้ที่ถูกต้องได้แก่ ลักษณะของผู้ส่งสารที่มีความเป็นมิตร มีไมตรีจิต มีเมตตาอดทน สงบเยือกเย็น สุภาพ เอื้อเฟื้อน่าไว้วางใจซึ่งผู้ส่งสารจะต้องยึดถือความจริงหรือความซื่อสัตย์ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความรู้ที่ไว้วางใจในตัวผู้ส่งสาร
3. องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้นความคล่องตัวและการมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ของผู้ส่งสารซึ่งแหล่งสารที่มีบุคลิกภาพเป็นที่น่าดึงดูดใจ ย่อมกระตุ้นให้ผู้รับสารมีความสนใจและพึงพอใจในสารได้

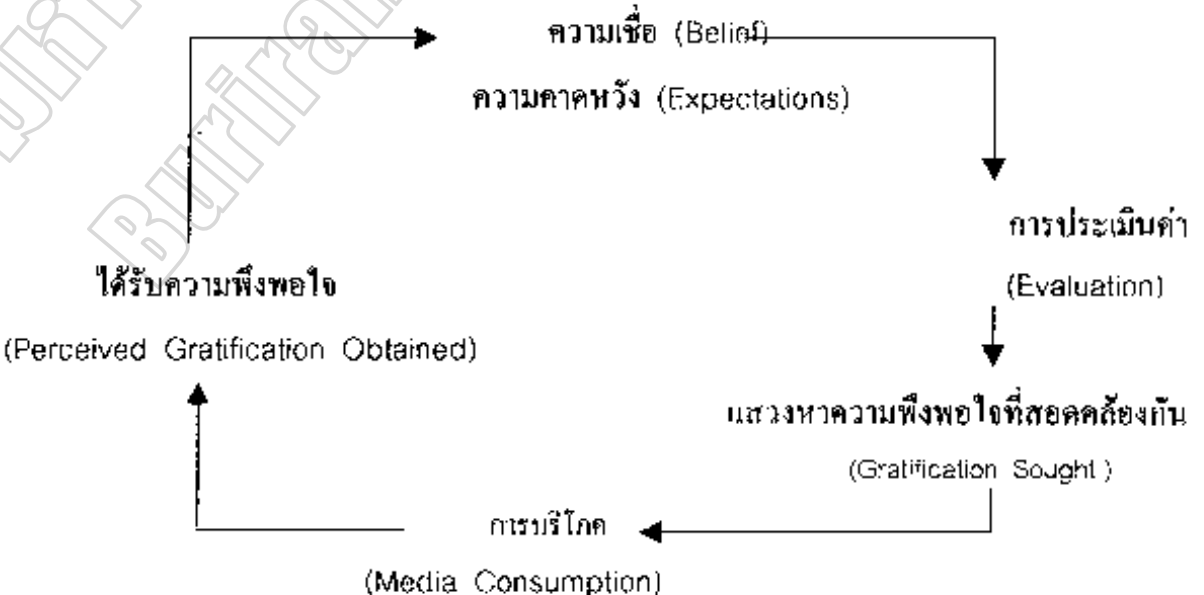
4. องค์ประกอบด้านการสมาคม (Socialbility) ได้แก่ความมีอัตราสัข ความเป็นกันเอง กับผู้รับสาร การมีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อผู้รับสาร ตลอดจนการมีความรอบรู้ในเรื่องที่ว่่า ไป ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะในการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร

สรุปได้ว่า ในเรื่องความน่าเชื่อถือ ของผู้ส่งสารนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะ บรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือนี้เป็นการเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication Process) และเพื่อให้ผู้ส่งสารมีโอกาสทราบถึงปฏิกิริยาอย่างใด อย่างหนึ่ง ของผู้รับสารมายังผู้ส่งสารเพราะถ้าแหล่งสารขาดความน่าเชื่อถือแล้วการสื่อสารจากผู้ รับสาร ย่อมไม่สนองตอบกลับมายังผู้ส่งสาร ก็จะเป็นการดำเนินงานของผู้ส่งสารฝ่ายเดียว

จากแนวคิดทฤษฎีนี้ สามารถนำมาอธิบายถึงความพึงพอใจของประชาชน ต่อความเชื่อ ถือต่อผู้จัดรายการและผู้ผลิตรายการ ที่บ่อนเนื้อหาลาเรที่เป็นประโยชน์และน่าเชื่อถือ ย่อมทำให้ ประชาชนมีความพึงพอใจติดต่อดูสาร กับรายการวิทยุชุมชน และต่อผู้จัดรายการเนื่องจาก ประชาชนมีความพึงพอใจ และเชื่อถือต่อผู้จัดรายการที่น่าสนนเนื้อหาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แล้ว ย่อมมีพฤติกรรม การสื่อสารรับข่าวสาร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพราะตรงตามความ ต้องการของผู้รับสาร

ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อสนองตอบความพึงพอใจของมนุษย์

เรเบิร์น และ พาล์มกรีน (1984 ; อ้างถึงใน พิศญา รัตนพล. 2540 : 78) ได้ร่วมกัน ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ และได้สร้างแบบจำลองขึ้น เพื่ออธิบาย ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามแนวคิดนี้ เรียกว่า "Expectancy - Value" ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

แสดงแบบจำลอง Expectancy - Value Theory

เรบีร์น และ พาล์มกรีน (1984 ; อ้างถึงใน พิษญา รัตนพล. 2540 : 79) อธิบายว่า ความเชื่อหรือคาดหวัง เกี่ยวกับสื่อใด ๆ ว่าสื่อชนิดนั้น ๆ มีคุณลักษณะเฉพาะบางอย่าง ผสมผสานกับการประเมินค่า ทางอารมณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในสื่อ นั้น เป็นตัวแปรมาก่อน (Antecedent) ที่สำคัญของแรงจูงใจ ที่จะแสวงหาความพึงพอใจที่สอดคล้องกัน (Gratifications Sought) ทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะใช้สื่อ นั้น ๆ และหากการบริโภคสื่อ (Media Consumption) ดังกล่าวทำให้ได้รับความพึงพอใจ (Perceived Gratifications Obtained) ผลนี้จะย้อนกลับไปมีอิทธิพลต่อความเชื่อ หรือความคาดหวังเกี่ยวกับสื่อ ความคาดหวัง หมายถึงความน่าจะเป็นการรับรู้ว่ามีคุณลักษณะเฉพาะ หรือรับรู้พฤติกรรมบางอย่าง จะให้ผลเฉพาะอย่างตามมาตรฐานที่เป็นแนวคิดที่มีความเชื่อว่าผู้รับสารเป็นผู้กำหนดเองว่า ตนเองต้องการอะไร สื่ออะไร และสารอะไร จึงจะสนองความพึงพอใจของตนเอง แนวคิดนี้เป็นแนวคิดหนึ่งทางด้านการสื่อสารในแง่ที่ผู้รับสารคือตัวจักรที่ตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลัก

เมอร์ริลล์ และ โทเวนสไตน์ (1971 ; อ้างถึงใน สุรินทร์ แปลงประสพโชค. 2543 : บทคัดย่อ) ได้สรุปว่าพฤติกรรมของ ผู้รับสารของผู้รับสารจะเลือกใช้สื่อหรือรับสาร ยังเกิดจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการคือ

1. ความห่างไกลมวลชนเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดีเพราะไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนาหรือทางสังคมแก่ผู้รับ
2. ความอยาก رؤ้อากเห็น มนุษย์ทุกคนอยากรู้อยากเห็น โดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดไปจนถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองมากที่สุดเป็นลำดับ ซึ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะตอบสนองในสิ่งเหล่านี้ได้
3. ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self - Aggradizement) มนุษย์ทุกคนจะเสาะแสวงหาและใช้ข่าวสารให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ทั้งในแง่ของการเสริมสร้างบารมี การช่วยให้ตนเองสะดวกสบายหรือสนุกสนานบันเทิง ซึ่งสื่อมวลชนสามารถให้ในสิ่งเหล่านี้ได้
4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนทั่วไป ผู้รับข่าวสารแต่ละคนจะหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อที่จะสนองความต้องการ และทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

กล่าวได้ว่าการเลือกรับสื่อของผู้รับสาร หรือความต้องการข่าวสารของปัจเจกบุคคลนั้นคือต้องการได้รับข่าวสาร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อสนองความสนใจของตน เพื่อความบันเทิง ตลอดจนเป็นความพอใจที่จะรับสารนั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดและความเชื่อของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสื่อด้วย วัตถุประสงค์กระจายเสียงแก่สื่อมวลชนชนิดหนึ่ง ซึ่งโดยหน้าที่ของสื่อมวลชนแล้วสื่อมวลชนทุก

ประเภทจะมีหน้าที่หลัก 4 ประการคือ การให้ข่าวสาร การชักจูงใจ การให้การศึกษา และการให้ความบันเทิง และสื่อมวลชนย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของประชาชนที่จะเป็นแรงจูงใจทำให้ประชาชนรับสารนั้นหรือไม่

ประมะ สตะเวทิน (2531 : บทคัดย่อ) ได้สร้างถึงผลวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของประชาชนว่า

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้นไม่ใช่อิทธิพลโดยตรงหากแต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อมเพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่สกัดกั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ได้แก่ ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร การเลือกของผู้รับสารอิทธิพลของบุคคลในการกระจายตัวของข่าวสาร และลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน

2. จากปัจจัยข้อ 1 ประชาชนจึงไม่ได้สัมผัสสื่อมวลชนด้วยจิตว่างเปล่า ตรงกันข้ามประชาชนกลับมีความคิดเห็นทัศนคติทำที่ดั้งเดิมของตน รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากบุคคล และสถาบันสังคมต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อประชาชนจึงเป็นเพียงพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็ง และพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมา เมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือเมื่อโอกาสเหมาะสม

3. ในบางกรณีสื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้ เช่น กับอิทธิพลนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติ และค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลนั้น ๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์ เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน อย่างไรก็ตามทัศนคติ และค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ บุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ เท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่นี้ จึงมีลักษณะสะสมมิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลในทันทีทันใด

นอกจากนี้อิทธิพลของสื่อยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ระหว่างสื่อซึ่งเป็นตัวกระตุ้น (Stimulus) กับพฤติกรรมการตอบสนอง (Response)

โดยสรุปแล้ว กล่าวได้ว่าการเลือกรับข่าวสารนั้นเพื่อช่วยลดความไม่รู้ หรือความไม่แน่ใจ กับสิ่งที่เกี่ยวข้องภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด และยังเป็นการแสวงหา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ต่อการแก้ปัญหา รวมทั้งสนองตอบความสนใจส่วนบุคคล และเพื่อความบันเทิงและความพึงพอใจด้วย นอกจากนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจ เลือกรับข่าวสารหรือเฉยเมยต่อข่าวสารหรือหลีกเลี่ยง ที่จะเปิดรับข่าวสาร

ใด ๆ นั้นก็ขึ้นอยู่กับ การประเมินค่าเปรียบเทียบ ถึงความพยายามที่ใช้ และผลตอบแทนในการรับรู้ข่าวสารนั้น ๆ รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ของสื่อด้วย

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาสามารถนำมาอธิบายตัวแปรสภาพของผู้จัดรายการที่มีพฤติกรรมสื่อสารต่อรายการวิทยุชุมชนได้ เนื่องจากเมื่อกลุ่มนักจัดรายการ ซึ่งเป็นผู้ส่งสารถ้ามีความน่าเชื่อถือเสนอรูปแบบรายการเป็นที่น่าสนใจสร้างความเชื่อ และความพึงพอใจต่อผู้ฟังที่มีต่อรายการวิทยุชุมชน ย่อมทำให้ผู้ฟังมีพฤติกรรมสื่อสารกับรายการวิทยุชุมชน พร้อมทั้งจะเปิดรับข่าวสารของรายการวิทยุชุมชนโดยประเมินค่าแล้ว ว่ารายการเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมมิตร โชคิแก้ว (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการรับฟังวิทยุกระจายเสียงและความต้องการวิทยุ เพื่อการศึกษานอกโรงเรียนของประชาชนในเขตเมือง และเขตชนบทจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ประชาชนในเขตเมืองส่วนใหญ่เลือกรับฟังรายการวิทยุ เพื่อติดตามข่าวสารรับฟังวิทยุระหว่างเวลา 06.00 – 09.00 น. และ 18.00 – 21.00 น. รับฟังรายการวิทยุที่บ้านขณะที่ทำงานอื่นไปด้วย รูปแบบวิธีสนทนารายการควรเสนอในลักษณะพูดคุยแบบเป็นกันเองกับผู้ฟัง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายพูดมีสาระ และแทรกอารมณ์ขันบ้าง ผู้ดำเนินรายการควรเป็นคนวัยเดียวกันกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้การจัดรายการสอดคล้องกับความต้องการ และรสนิยมของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้มากขึ้น

วันทนี แสตนภักดี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวัง ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อมวลชน และความต้องการทางการเมืองกรณีศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา พบว่าเพศกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กัน ในด้านความตั้งใจขณะเปิดรับสื่อความต้องการรับรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง

จรัสศรี หาญสมวงศ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของความคิดเห็น ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อวิทยุบนรถประจำทางทั่วไปขององค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร คลื่นพิเศษ F.M. SCA (SCA = Subsidiary Communication Authorization) พบว่า ผู้โดยสารเพศชายและเพศหญิงความเห็นความคาดหวัง และความพึงพอใจแตกต่างกัน สำหรับผู้โดยสารที่มีรายได้ต่างกันนั้น พบว่า ความคิดเห็นความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้ที่มีรายได้ต่างกันมีความสัมพันธ์กับ อายุ และอาชีพ กล่าวคือ ผู้ที่มีความคาดหวังสูงและความพึงพอใจสูงเป็นผู้ที่มีอายุน้อย และอาชีพรับจ้าง จึงมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน นอกจากนี้ยัง พบว่า ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความพึงพอใจต่างกัน

สุรินทร์ แปลงประสบโชค (2534 : บทคัดย่อ) สรุปข้อเสนอแนะถึงรูปแบบ และการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนว่าด้านสถานีเป็นสถานีวิทยุท้องถิ่นที่มีกำลังส่งต่ำ มีเป้าหมายการส่งกระจายเสียงเฉพาะพื้นที่ในเขตจังหวัด โดยเลือกเวลาที่เหมาะสมช่วงใดช่วงหนึ่งของการกระจายเสียงจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนเป้าหมาย ด้านรายการต้องมีรูปแบบ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน มีอิสระในการเสนอความคิดเห็นไม่ถูกครอบงำด้วยหน่วยงานราชการ การเมืองหรืออิทธิพลใดแต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเช่นเดียวกับรายการอื่น ๆ ด้านคณะกรรมการควรมีคณะกรรมการจำนวน 10 - 15 คน ทำหน้าที่วางแผนและบริหารรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน โดยแต่งตั้งจากผู้นำชุมชนที่เหมาะสมในชุมชนเป้าหมาย ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ใหญ่ท่านกำนันเสมอไปแต่ควรเป็นผู้มีความคิดสนใจพัฒนาท้องถิ่นเห็นประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจหลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน มีวาระไม่เกิน 1 ปี เพื่อการปรับเปลี่ยนและเป็นอิสระในการดำเนินงาน

อุษา จันทร์ประกาศ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้ฟังมีพฤติกรรมการรับฟังรายการคือฟังรายการก่อนข้างบ้อย สาเหตุที่ฟังเพราะรูปแบบรายการมีความน่าสนใจพบว่า ผู้ฟังมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจในระดับมาก เฉพาะเรื่องที่เป็นเนื้อหาวสาระ ของรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือหลักการที่เป็นรายการของประชาชน บริหารรายการโดยตัวแทนของประชาชน ความรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการงานอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน รายการที่เป็นกระบอกเสียงแทนประชาชน วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ข่าวสาร ข้อมูลเพื่อใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

ศุภวรรณ ตั้งหงส์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความน่าเชื่อถือ ของแหล่งสารการคาดหวัง ผลตอบแทน ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการรับฟังข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณี รายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้แก่การคาดหวัง ผลตอบแทน ความพึงพอใจ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการผ่อนคลายอารมณ์ ความน่าเชื่อถือ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในฐานะแหล่งข่าวโดยเฉพาะองค์ประกอบความคล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน และการคาดหวังผลตอบแทน ความพึงพอใจ โดยเฉพาะองค์ประกอบ เพื่อการเสริมสร้างความเชื่อ นอกจากนี้ความต้องการ ที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังผลตอบแทนความพึงพอใจ ในการรับฟังข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสูง ได้แก่ความต้องการรู้ว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ความต้องการรู้แนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ความต้องการรู้ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ความต้องการข้อมูล

ไปพูดคุยและเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และความต้องการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และชีวิตประจำวัน

สุภาววรรณ จรุงเมธา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้ประชาชนสนใจรับฟังรายการข่าววิทยุในลักษณะสนทนาข่าว ศึกษาเฉพาะกรณีรายการวิทยุเนชั่นนิวส์ทอล์ค พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในวัยทำงาน มีระดับการศึกษาสูง มีรายได้ค่อนข้างมากและมีอาชีพเป็นหลักแหล่งมั่นคง เป็นอาชีพที่ต้องติดต่อพบปะผู้คนอยู่เป็นประจำ มีรถยนต์พาหนะและรับฟังรายการเนชั่นนิวส์ทอล์ค ขณะจับรถยนต์และที่บ้านเป็นผู้ที่มีความสนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและบ้านเมืองมากเป็นพิเศษ โดยจะเห็นได้จากการรับฟังรายการเนชั่นนิวส์ทอล์คมาเป็นระยะเวลาานาน และรับฟังเป็นประจำด้วยความตั้งใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้ทำให้รู้ข่าวสารบ้านเมือง และเป็นคนทันสมัยสามารถพูดคุยสนทนากับผู้อื่นได้นอกจาก นี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการรับฟังรายการ ปัจจัยด้านอายุ ระดับความพึงพอใจในการรับฟังรายการ และระดับการใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ได้รับจากการรับฟังรายการมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเปิดรับฟังรายการเนชั่นนิวส์ทอล์ค

พิชญา รัตนพล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสื่อสาร ความคาดหวังผลประโยชน์และความน่าเชื่อถือ ของรายการวิทยุเพื่อสังคมและชุมชน ศึกษากรณีวิทยุชุมชน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ยกเว้น รายได้มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสาร คือเพศชาย มีพฤติกรรมการสื่อสารมากกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีอายุน้อยมีการเรียนรู้ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมการสื่อสารสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านความคาดหวังประโยชน์จากสื่อพบว่า การคาดหวังกว่าจะได้รับประโยชน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการติดต่อสื่อสาร ส่วนความน่าเชื่อถือสถานีวิทยุชุมชนในสายตาของสมาชิกสถานีวิทยุชุมชนพบว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารขึ้นอยู่กับความรู้สึกรับของผู้รับสารเป็นสำคัญ คือยอมรับในเนื้อหาที่น่าสนอนั้นถูกต้อง และยอมรับในความชำนาญของผู้ส่งสารด้วย

พัชนี เรขจรรยา และ เมตตา วิวัฒนานุกูล (2541 : บทคัดย่อ) สรุปข้อเสนอแนะด้านรูปแบบและเนื้อหารายการว่าหลายรายการ น่าจะเป็นรายการท้องถิ่น กลับไม่ปรากฏในดังรายการ เช่น เรื่องของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ควรเป็นเรื่องใกล้ตัวเพราะแต่ละพื้นที่ที่มีวิถีชีวิต พิษผล และสิ่งแวดล้อมต่างกัน อีกทั้งคนมุ่งสนใจเฉพาะสิ่งใกล้ตัวมากกว่า ขณะเดียวกันรายการใดที่ท้องถิ่นขาดความรู้ ขาดบุคลากรและส่วนกลางทำให้คิดว่่าก็น่าจะเป็นรายการที่ส่งมาจากส่วนกลาง โดยไม่ต้องผลิตใหม่ให้ซ้ำซ้อน และสมบูรณ์น้อยกว่า พร้อมทั้งควรสร้างเอกภาพของการเสนอข้อมูล

160119

214
721.111
2.735 P
11
/

25

ข่าวสาร เนื่องจากปัญหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุนามากคือ การให้ข้อมูลแบบไม่รู้จริงหรือให้ข้อมูลไม่ตรงกันของผู้ส่งข่าวและพิธีกร

สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2542 : บทคัดย่อ) ผู้อำนวยการศูนย์ประสานมวลชนสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ได้สรุปผลงานในรอบปีของโครงการวิทยุชุมชนกับอาสาสมัครประชาสัมพันธ์หมู่บ้านว่าในปีงบประมาณ 2541 วิทยุชุมชนในแต่ละจังหวัดมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในเรื่องของการจัดตั้งคณะกรรมการและเนื้อหาของรายการ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งๆ เหมือนกันและเป็นจุดเด่นของวิทยุชุมชน คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมีการใช้สื่อวิทยุในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน เช่น ที่จังหวัดบุรีรัมย์มีเครือข่ายอาสาสมัครวิทยุชุมชนที่ประกอบด้วยอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน (อปม.) และอาสาสมัครอื่นๆ ที่สนใจในกิจการวิทยุชุมชน ทำให้งานวิทยุชุมชนที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในบางจังหวัดจะต้องมีการสัมมนากัน เพื่อให้จังหวัดที่ดำเนินการแล้ว ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่จังหวัดที่จะดำเนินการใหม่ รวมทั้งการปรับปรุงรูปแบบวิทยุชุมชน และโครงสร้างของคณะกรรมการให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน

ตีขันธ์ (Desai, 1976 ; อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. 2543 : บทคัดย่อ) ทรูปงานวิจัยการใช้สื่อวิทยุของรัฐส่วนกลาง เพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นของสถานีวิทยุในรัฐทมิฬนาฑู ประเทศอินเดียว่าผู้จัดรายการจะกำหนดให้เนื้อหาในรายการพูดคุยสนทนา ต้องเป็นเนื้อหาใกล้ตัวที่ชาวบ้านสนใจ เพื่อที่ชาวบ้านจะได้มีโอกาสทั้งเป็นผู้รับสาร โดยติดตามฟังและเป็นผู้ส่งสารคือสามารถจะแสดงความคิดเห็นได้ ตัวอย่าง เช่น ชาวนาแถบรัฐทมิฬนาฑูปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหารายการก็ต้องเป็นเรื่องข้าวหรือพืชเกษตรตัวอื่น ๆ ที่ปลูกในท้องที่

จากงานวิจัยที่กล่าวมา พบว่าการศึกษาด้านรูปแบบและเนื้อหาของวิทยุกระจายเสียงมีผลงานค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาด้านความพึงพอใจ ความคาดหวังความน่าเชื่อถือของแหล่งสารและพฤติกรรมมารับฟังวิทยุกระจายเสียง สำหรับด้านรูปแบบและเนื้อหาผู้ที่ทำการศึกษาวิจัย พบว่า หลายรายการน่าจะเป็นเรื่องของท้องถิ่นแต่กลับไม่มี เพราะแต่ละพื้นที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน ทั้งที่คนจะมุ่งสนใจเรื่องใกล้ตัวมากกว่า รวมทั้งการให้ข้อมูลแบบไม่รู้จริงหรือให้ข้อมูลไม่ตรงกันของผู้ส่งสาร ไปยังแหล่งสาร และยังพบว่าแหล่งสารมีความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของประชาชน รวมถึงผู้ดำเนินรายการควรเป็นวัยเดียวกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ศึกษารูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชน และเขียนเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังตารางภาพประกอบ

กรอบความคิดในการวิจัย

